

زیست‌شناخت برخی خاورشناسان و آثار آنان (الف)

دکتر حسن رضایی هفتادری^۱
عضو هیئت علمی دانشگاه تهران (پردیس قم)

چکیده

در این تحقیق بعد از بیان مقدمه در ضرورت شناخت مستشرقان و معرفی برخی منابعی که آنان را معرفی می‌کند به معرفی اجمالی ۲۰ خاورشناس و آثار قرآنی آنان به ترتیب حروف الفبای فارسی پرداخته شده است. در این مجموعه نام‌های قرآن‌پژوهان برجسته‌ای چون: آبروی، آماری، اسنوک هورگرونیه، اشپرنگر و ایزتسو به چشم می‌خورد.

واژه‌های اصلی: قرآن، مستشرقان (خاورشناسان)، آثار قرآنی.

مقدمه

قرآن در نظر اسلام‌شناسان و قرآن‌پژوهان غربی از اهمیت بسیاری برخوردار بوده و در نتیجه به بررسی آن پرداخته‌اند. آنان حاصل پژوهش‌های خود را درباره این کتاب آسمانی در قالب مقالات، کتاب‌ها و دایرةالمعارف‌ها به جهان علم عرضه کرده‌اند. شناخت این آثار و افراد برای ما مسلمانان ضرورتی انکارناپذیر است، چه این که در پس نگارش برخی از آنها اهداف استعماری و تبشیری نهفته است.

تاریخچه

پژوهشگران آثاری را در معرفی خاورشناسان و تألیفات آنان به رشته تحریر درآورده‌اند. این آثار را بر اساس محتوای آن می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: الف) کتابهایی که در آنها فقط به زندگی‌نامه علمی و آثار خاورشناسان پرداخته شده است.

ب) آثاری که در آنها ضمن بررسی آراء خاورشناسان به مناسبت، زیست‌شناخت و تألیفات آنان نیز ارائه گردیده است.

مهم‌ترین آثاری که از قسم اول بوده و به فارسی نگاشته شده، بدین قرارند: فرهنگ اسلام‌شناسان خارجی تألیف حسین عبدالهی خوروش که در دو جلد در سال ۱۳۴۴ش توسط انتشارات مؤسسه مطبوعاتی مطهر چاپ شده است؛ فرهنگ خاورشناسان، شرح حال و خدمات دانشمندان ایران‌شناس و مستشرق تألیف ابوالقاسم سحاب که در یک جلد در سال ۱۳۵۶ش توسط نشر کتاب سحاب منتشر شده است؛

فرهنگ جامع خاورشناسان مشهور و مسافران به مشرق زمین تألیف نصرالله نیک بین که در دو جلد در سال ۱۳۸۰ش توسط انتشارات آرون چاپ شده است.

از جمله آثار فارسی که از قسم دوم می‌باشند:

نقد آثار خاورشناسان تألیف مصطفی حسینی طباطبایی که در یک جلد در سال ۱۳۷۵ش توسط انتشارات چاپخش منتشر شده است؛ مستشرقان و تاریخ‌گذاری قرآن تألیف محمدجواد اسکندرلو که در یک جلد در سال ۱۳۸۵ش توسط انتشارات پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن چاپ شده است؛

مستشرقان و حدیث تألیف سهیلا شینی میرزا که در یک جلد در سال ۱۳۸۵ش توسط نشر هستی‌نما منتشر شده است؛ البته تألیفاتی درباره خاورشناسان و آثار آنان به زبان‌های دیگر تدوین شده که به سبب پرهیز از طولانی شدن مقاله از پرداختن به آن‌ها خودداری می‌گردد. بررسی تألیفاتی که درباره زندگی‌نامه علمی و آثار خاورشناسان است نشان می‌دهد که در آنها شرح حال برخی از خاورشناسان و آثار قرآنی آنان ذکر نشده است. نگارنده در این مقاله و دیگر مقالات بر آن است با معرفی اجمالی، خاورشناسان و آثار قرآنی آنان را تکمیل نماید.

۱. آبل، آرمان Abel, Armand

آرمان آبل در شهر اوکل در ایالت برابان (بلژیک) در سال ۱۹۰۳ به دنیا آمد. در ۱۹۲۰ وارد دانشگاه بروکسل شد و در آنجا به تحصیل واژه‌شناسی کلاسیک، فلسفه محض و علوم پرداخت و در ۱۹۲۴ موفق به اخذ درجه دکتری در واژه‌شناسی کلاسیک شد. در ۱۹۳۱ و ۱۹۳۲ به عنوان دانشجوی خارجی در دانشسرای عالی پاریس به تحصیل پرداخت. اقامت در پاریس برای او فرصتی بود تا در حلقه شاگردان مدرسه زبان‌های زنده شرق و اکول پراتیک در آید. در ۱۹۴۹ پایان‌نامه دکتری خود را درباره یکی از آثار ناشناخته ابوعیسی محمد بن هارون معروف به ابوعیسی وراق در دانشگاه آزاد بروکسل گذارند. آبل پیوسته

در حال تلاش و بررسی و تحقیق بیشتر بود. هدف اصلی او آگاهی از تاریخ، بحث و جدل بین اسلام و مسیحیت و مبادلات میان دنیای غرب و اسلام بود. بدین منظور ساعات طولانی در بخش کتاب‌های خطی کتابخانه ملی پاریس به بررسی متون خطی مربوط به بحث‌های جدلی اسلام و مسیحیت گذراند. وی در سال ۱۹۷۳ درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- L'influence de la polemique religieuse islamo chretienne sur la formation du Tafsir Coranique. Congres international d'Histoire des religions, 1935.

- تأثیر مباحث اسلامی - مسیحی در شکل‌گیری تفسیر قرآن

- Le coran. (collection lebegue & nationale), Bruxelles: 1951.

- قرآن

- «Du'l Qarnayn prophete de l'universalite», Alph Hos II (mcl. H. Gregoire, 3, 1951), 5 - 18.

- ذوالقرنین پیامبر جهانی

- «Le caractere sociologique des origines du culte, de Mahomet dans L'Islam Tardif», mel, smets, 1952, 43 - 45.

- ویژگی جامعه‌شناسی خاستگاه‌های آیین محمد ﷺ در اسلام متأخر

- «Al - Dadjdjal», EI, vol. II , 1965, 76 - 77.

- دجال

- «sur L'influence chretienne dans la formation du dogme musulman», Melanges Jean capart, 610 - 614.

- درباره تأثیر مسیحیت در شکل‌گیری شریعت اسلامی

(Chicago University. Oriental Institute Library. 1/75; London University. School of oriental and African Studies. Library. 1\94).

۲. آبوت، نایا Abbott, Nabia

۳۱ ژانویه در ماردین (ترکیه) به دنیا آمد. ۱۹۱۹ از دانشگاه الله آباد هند در رشته مطالعات اسلامی لیسانس گرفت. در ۱۹۲۵ از دانشگاه بستان فوق لیسانس و در ۱۹۳۳ از دانشگاه شیکاگو درجه دکتری دریافت داشت. از ۱۹۲۵ تا ۱۹۳۳ استاد و رئیس گروه تاریخ دانشکده از بوری بود. از ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۶ استاد میهمان و عضو پژوهشی انستیتوی شرق شناسی دانشگاه شیکاگو، از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۳ استاد میهمان و عضو پژوهشی انستیتوی شرق شناسی دانشگاه شیکاگو، از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۳ استادیار مطالعات اسلامی، از ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۹ دانشیار و از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۳ استاد بوده است. وی در زمینه تاریخ اسلام، موقعیت زن در اسلام و نسخه‌های خطی عربی کار کرده است.

مهم‌ترین آثار

- «An Arabic – Persian wooden kuranic manuscript from The Royal Library of shah – Hussain safawi I», AI, vol. 5, 1938, 89 – 94.

- قرآن دستنویس چوبی عربی - فارسی متعلق به کتابخانه سلطنتی شاه حسین اول صفوی

- «Maghribi Koran manuscripts of The seventeenth to the Eighteenth centuries», AJSLL, vol. 55, 1938, 61 – 65.

- نسخ خطی قرآن مغربی سده‌های هفدهم تا هجدهم

- «Arabic – persion Koran of The Late fifteenth or Early sixteenth century», AI, vol. 6, 1939, 91 – 94.

- قرآن عربی - فارسی مربوط به اواخر سده پانزدهم یا اوایل سده شانزدهم

- The Rise of The North Arabic script and it's kuranic Development. With a full description of The kuran manuscripts in The oriental Institute by Abbott, Chicago, ILL,: The university of Chicago press, 1939.

- پیدایش خط عربی شمالی و تکامل قرآنی آن
(Chicago University. Oriental Institute Library. 9/15 -16; London University. School of oriental and African Studies. Library. 1\12).

۳. آبتوویتزر، ویکتور Aptowitzer, victor

وی در سال ۱۸۷۱ در تارنوپل گالسیا (لهستان) به دنیا آمد. در دانشگاه و مدرسه دینی یهودیان وین تحصیل کرد. از ۱۹۰۹ تا ۱۹۳۸ در مدرسه دینی یهودیان وین به تدریس فلسفه دینی و تفسیر تورات مشغول بود. از ۱۹۱۹ تا ۱۹۳۸ در دانشکده تربیت معلم یهودیان وین تلمود را تدریس می‌کرد. از ۱۹۳۸ در بیت‌المقدس اقامت گزید. تألیفاتی در زمینه رابطه متون ارمنی و سوری دارد. وی در سال ۱۹۴۲ چشم از جهان فرو بست.

مهم‌ترین آثار

- «Die paradieseflüsse des kurans», MGWJ 72, 1928, 151 – 155.

- نه‌های بهشتی در قرآن

- «Arabisch – jüdische schöpfungstheorien», HucaA6, 1929, 205 – 246.

(Encyclopaedia Judaica. 3\ 225)

- نظریه‌های آفرینش یهودی - اسلامی

۴. آتما، D. S. Attema

وی در سال ۱۹۱۰ در هلند به دنیا آمد. استاد زبان فارسی و دیگر زبان‌های شرقی در دانشگاه آمستردام بود.

مهم ترین آثار

- De Mohammedaansche opvattingen omtrent het Tijdstip van den Jongsten dag en zijn voortekenen. Amesterdam: Noord – Hollandsche uitgevers maatschappij, 1942.

- روز رستاخیز، قیامت اسلامی

- De Koran zijn ontstaan en zijn inhoud. Kampen: J. H. kok, 1962.

- تفسیر و نقد قرآن مجید

(Chicago University. Oriental Institute Library. 2\501 ; London University. School of oriental and African Studies. Library. 1\517).

۵. آربری، آرتور جان Arberry, Arthur John

وی در سال ۱۹۰۵ در پورتمسث (انگلستان) متولد شد. ابتدا در مدرسه زبان‌های شرقی و سپس در پمبروک کالج کیمبریج به تحصیل پرداخت. در ۱۹۲۷ امتحان تریپوس را در کیمبریج با گرفتن امتیاز در زبان‌های باستانی شرقی و در ۱۹۲۹ امتحان سال دوم زبان‌های شرقی را با موفقیت گذراند و در رشته زبان و ادبیات عربی و فارسی لیسانس گرفت. زبان‌های فارسی، عربی، ترکی و فرانسه را می‌دانست و در زمینه ادبیات فارسی و عربی تحقیقات بسیاری انجام داد. در اثنای جنگ جهانی دوم به وزارت اطلاعات انگلستان منتقل گردید و به عنوان رئیس تبلیغات دولتی به زبان عربی برگزیده شد و به نوشتن جزوه‌ها و مقاله‌های تبلیغاتی پرداخت. وی همچنین سردبیری مجله مشهور روزگار نو را بر عهده داشت. نخستین معلم علوم اسلامی او دکتر عفیفی بود، بعدها از محضر پروفیسور نیکلسن و پروفیسور لوی نیز سود جست. آربری در دوم اکتبر سال ۱۹۶۹ درگذشت.

مهم ترین آثار

- The Holy Koran. An introduction with selections, translated by A. J. A., London: 1953.

- قرآن مقدس (ترجمه)
The Koran Interpreted. 2 vols., translated by A. J. A., London: 1955.
- تفسیر قرآن (ترجمه)
- «The Divine colloquy in Islam», BJRL 39, 1956, 18 – 44.
- اسرار الهی در اسلام
- «A Hanbali Tract on the Eternity of the Quran», IQ 3, 1956, 16 – 41.
- رساله‌ای حنبلی درباره ازلت قرآن
- «Al – Ash‘aris, Tract of faith», BsoAs 19, 1957, 160 - 162.
- رساله‌ای از اشعری درباره ایمان
- Revelation and Reason in Islam. London: 1957.
- وحی و عقل در اسلام [این کتاب با عنوان و مشخصات «عقل و وحی در اسلام، ترجمه حسن جوادی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۸»].
- The Koran Illuminated. A handlist of The Korans in The chester Beatty library, Dublin: 1967.
- قرآن تهذیب شده (فهرست دستنویس قرآن‌های کتابخانه چستر بیٹی)
- «Synonyms and Homonyms in The Qurān», IQ 13, 1969, 125 – 139.
- کلمات متراف و مشابه در قرآن
(Chicago University. Oriental Institute Library. 2\17–20 ; London University. School of oriental and African Studies. Library. 1\439 – 442 ; Archiv für Orientalforschung. 15\201).

Allard, Michel Adrien

۶. آلا، میشل آدرین

وی در ۲۷ ژانویه سال ۱۹۲۴ در برست فرانسه متولد شد. پس از اتمام تحصیلات متوسطه به جمعیت مسیحیان پیوست. از ۱۹۴۶ در لبنان به تحصیل زبان عربی و سپس مطالعات اسلامی پرداخت. در ۱۹۵۲ از دانشگاه لیون فوق

لیسانس و در ۱۹۶۶ از دانشگاه سوربن دکتری دولتی دریافت کرد. پس از انتشار رساله فوق لیسانس خود با عنوان عقل‌گرایی ابن رشد بر اساس تحقیقی درباره آفرینش، آموخته‌های خود را در زمینه فلسفه و کلام در پاریس و لیون تکمیل کرد و در ۱۹۶۶ رساله اصلی خویش را با عنوان نظریه اشعری در مسأله صفات الهی به چاپ رسانید. آلاز به زبان‌های عربی و آلمانی و اسپانیایی آشنا بود. درباره آسیای جنوب غربی و اندیشه‌عرب - مسلمان تحقیق کرده، مقاله‌ها و گزارش‌های زیادی در مجله‌های مختلف شرق‌شناسی فرانسه نگاشته است. وی در ۱۹۷۲ استادیار دانشگاه لیون گردید. در حال حاضر نیز مدرس تاریخ اندیشه اسلامی است و در عین حال تحقیقاتی هم در همین زمینه انجام می‌دهد.

مهم‌ترین آثار

- Analyse conceptuelle du coran sur cartes perforées. Paris: Mouton, 1963.

- تحلیل موضوعی قرآن بر اساس کارت پانچ

- «Langage et theologie musulmane», TJ 12, 1964. 63 – 81.

- زبان و کلام اسلامی

- Le probleme des attributs divins dans la doctrine d'al – As'ari et ses premiers grands disciples. Beyrouth: Imp. Catholique, 1965.

- مسأله صفات الهی در نظریه اشعری و نخستین مریدان وی

- «Un essai recent sur L'islam et le monde modern», TJ 18, 1966, 93 – 100.

- بررسی تازه‌ای درباره اسلام و دنیای جدید

- «un essai d'thropologie musulmane», TJ 32, 1969, 83 – 97.

- بررسی انسان‌شناسی اسلامی

- «Quelques aspects de L'anthropologie coranique», Ve congres. International d'Arabisans et d'Islamisants. Actes, 1970 ?, 21 – 30.

- جلوه‌هایی از انسان‌شناسی قرآنی
(Chicago University. Oriental Institute Library. 1\485)

Alverny, Marie Therese **۷. آلورنی، ماری تریز**

وی در ۲۵ ژانویه سال ۱۹۰۳ در بوئن (لوار فرانسه) متولد شد. در دانشگاه استراسبورگ، سورین، مدرسه ملی شارت و اکول پراتیک پاریس به تحصیل پرداخت و موفق به اخذ درجه دکتری فلسفه شد. در ۱۹۵۷ به عنوان استاد مرکز مطالعات عالی تمدن سده‌های میانه در دانشگاه پواتیه به تدریس پرداخت. از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۶ سرپرست تحقیق در مرکز ملی پژوهش علمی در ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ عضو انجمن مدرسه ملی شارت و انجمن مطالعات لاتینی و کمیته بین‌المللی شناسایی خطوط باستانی بوده است. در ۱۹۶۷ رئیس تحقیق و همچنین دبیر کل کمیته کتاب‌شناسی اتحادیه بین‌المللی تاریخ علوم بود. وی به اخذ نشان‌های لژیون دونور، ردکراس وار و دکترای افتخاری از آکسفرد نایل آمده است.

آثار

- «Deux traductions latines du coran au moyen Age», AHDLMA 22 – 23, 1947 – 48, 69 – 131.

- دو ترجمه لاتینی قرآن در سده‌های میانه

- «La connaissance de L'Islam en occident du Ixe au milieux du XIIe siècle», OLAM II, 1965, 577 – 602. (Mahyar Nawabi, vol.2).

- شناخت اسلام در غرب از سده نهم تا اواسط سده دوازدهم.

۸. آماری، میکلہ بند توگیتانو Amari, Michele Benedetto Gaetano

وی در ۷ ژوئیه سال ۱۸۰۶ در پالمو (ایتالیا) به دنیا آمد. دروس ابتدایی را نزد معلمان خصوصی فراگرفت. در دانشگاه، دروس جبر و علم معانی بیان و زبان لاتینی و ایتالیایی و سپس فیزیک و حقوق و اقتصاد سیاسی را آموخت. در ۱۸۴۲ به علت نگارش کتابی مجبور به ترک ایتالیا شد و به فرانسه رفت. در پاریس به مطالعه زبان عربی پرداخت و مقالات متعددی درباره این زبان نگاشت. او تحقیقات خود را به بررسی تاریخ اسلام در جزیره سیسیل اختصاص داد و به جمع‌آوری و ترجمه تألیفات و اسناد مربوط به آن پرداخت. از ۱۸۵۹ تا ۱۸۶۴ تدریس زبان عربی را در پیزا و فلورانس به عهده داشت. وی به دریافت مدال‌های عالی افتخار و جوایز بزرگ نایل شد. با شرق‌شناسان آلمانی مانند نولدکه و اشپرنگر در نگارش تاریخ قرآن همکاری داشته است. وی در ۱۶ ژوئیه سال ۱۸۸۹ در فلورانس درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- Bibliographie primitive du coran. Extrait tire de son memoire inedit sur la chrono logie et L'ancienne bibiographie du coran, Publie et annote (par Hartwig Derenbourg. Centenario della nascita di M. A ... Estratte) Palermo: 1908 – 1910.

- کتاب‌شناسی کهن قرآن

- Bousquet, Georges Henri. Classiques de L'Islamologie. Alger. La Maison des livres, 1950.

- مطالعات کلاسیک اسلامی (شامل آثار مختلف از جمله کتاب مسلمانان

سیسیل، آثار آماری)

Fuck, 185-187; Great Encyclopaedia. 1\325; New century)

.(cyclopaedia of Names. 1\128

۹. آنانیکیا، ماردیروس Ananikian, mardiros H

وی که از اهالی آمریکا بود در ۲۵ دسامبر سال ۱۸۷۵ در سیواس (سباستیا، ترکیه) به دنیا آمد، در ۱۸۹۵ تحصیلات خود را در دانشکده مرکزی ترکیه به پایان رساند. در ۱۹۰۱ از دانشکده الهیات هارتفورد فارغ التحصیل شد. کمک کتابدار و مربی زبان‌های شرقی مدرسه علوم دینی هارتفورد بود. در مورد زبان‌های هند و اروپایی و سامی، زبان‌های قدیم و جدید ارمنی، فارسی، لاتینی، یونانی، انگلیسی، آلمانی، عبری و عربی و همچنین ادیان قدیم و جدید شرقی به ویژه دین اسلام، تحقیقاتی انجام داده است. وی در ۴ اوت سال ۱۹۲۴ در دمشق درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- «Tahrif or The Alteration of The Bible According to The Moslems»,
MW 14, 1924, 61 – 84.

- تحریف انجیل از نظر مسلمانان

(Haykakan Sovetakan Hanragitaran. 1\364 ; Chicago University.
Oriental Institute Library.1\600)

۱۰. آنتز، پتر Antes, Peter

وی در ۲۹ اکتبر سال ۱۹۴۲ در مانهایم (آلمان) به دنیا آمد. در ۱۹۷۰ به اخذ درجه دکترای الهیات و در ۱۹۷۱ به اخذ درجه دکترای فلسفه از دانشگاه فرایبورگ نایل گردید. وی در زبان‌های عربی، فارسی، ترکی و سنسکریت تخصص داشت. در ۱۹۷۲ استاد دانشگاه فرایبورگ و در ۱۹۷۳ استاد دانشگاه‌ها نوفر بود. در حال حاضر مدیریت روزنامه ZMR را در آشنودورف مونستر آلمان عهده‌دار است. زمینه‌های پژوهشی مورد علاقه وی عبارتند از: آفریقای شمالی، شرق میانه، شرق نزدیک، اسلام امروزی و آیین هندو و مشکلات تعلیم و تربیت.

مهم ترین آثار

- prophetenwunder in der Aša'riya bis al – Gazali. 1970 – 72.
- معجزه پیامبران در مکتب اشعریه تا غزالی (پایان نامه دکتری)
- Zur Theologie schia. University of freiburg, 1971.
- کلام شیعه (پایان نامه دکتری)
- «Islam, Hinduismus, Buddhismus, eine Herausforderung des christentums», 1973.
- اسلام، آئین هندی، آیین بودایی، در هم‌آوردجویی با مسیحیت
- «Relations with unbelievers in Islamic Theology», we believe in one God. ed. A. schimmel and A. Falaturi, London: 1976, 101 – 111.
- رابطه با کفار در الهیات اسلامی
- (Chicago University. Oriental Institute Library 1\687).

۱۱. آندرا، تور Andrea, Tor

وی در سال ۱۸۸۵ در ونا (سوئد) به دنیا آمد. از دانشگاه اویسالا فارغ التحصیل شد. در ۱۹۲۷ استاد علوم دینی در دانشگاه استکهلم و در ۱۹۲۹ استاد دانشگاه اویسالا بود. همچنین استاد الهیات و اسقف شهر لینگوپینگ بوده است. وی تأثیر و نفوذ عقاید و آداب نصارا در زهد و تصوف اسلامی را مطالعه کرد و به بررسی دقیق روابط زهاد و متصوفان نخستین با علمای مسیحی پرداخت. او مآخذ قدیمی و معتبری چون قوت القلوب مکی، احیاء علوم الدین غزالی، حلیة الاولیاء حافظ ابی‌نعیم را بررسی و در باب تاریخ حیات رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، اسلام و منشاء آن تحقیق کرده است. وی در سال ۱۹۴۷ در استکهلم درگذشت.

مهم ترین آثار

- Die Person Muhammeds in lehre und Glauben seiner Gemeinde. Stockholm: P. A. Norstedt & Söner, 1917, 1918. [For criticism see: R. Hartmann. Olz, V. 23, 1920, 215 – 217].

- حضرت محمد [ﷺ]، در آموزه‌ها و اعتقادات امتش

-Der ursprung des Islams und das christentum. Uppsala och Stockholm: 1924 – 1926; Joseph, Horovitz, olz, V. 29, 1926, 841 – 845; Les origins de L'Islam et Le christianisme. Traduit Par Jules Roche. Paris: Adrien – Maisonneuve, 1955.

- خاستگاه اسلام و مسیحیت

- «Zuhd und Mönchtum. Zur Frage von den Beziehungen zwischen christentum und Islam», Mo 25 (volume dedie ak k. v. zettersteen 1931), 296 – 327.

- زهد و رهبانیت، دربارهٔ مسألهٔ مناسبات مسیحیت و اسلام

- Mohammad, sein leben und sein Glaube. Göttingen: 1932 ;

- زندگی و ایمان محمد [ﷺ]

- Muhammad's Doctrine of Revelation«, MW 93, 1933, 252 – 271.

- اصول وحی محمدی [ﷺ]

(London University. School of oriental and African Studies. Library. 1\386).

۱۲. اتینگهاوزن، ریچارد Ettinghausen, Richard

وی در پنجم فوریه سال ۱۹۰۶ در فرانکفورت آلمان به دنیا آمد. در رشتهٔ علوم اسلامی در دانشگاه فرانکفورت تحصیل کرد و در ۱۹۳۱ به دریافت درجهٔ دکتری نایل آمد. از ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۳ در بخش اسلامی موزهٔ دولتی برلین زیر نظر فریدریش زاره و ارنست کونل مشغول به کار شد. در ۱۹۳۳ و ۱۹۳۴ به امریکا رفت و همکاری خود را با آرتورپوپ آغاز کرد. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۳۷ عضو

انستیتوی امریکایی هنر و باستان شناسی ایران بود. در ۱۹۳۷ و ۱۹۳۸ به عنوان مربی هنرهای زیبا در انستیتوی هنرهای زیبای دانشگاه نیویورک به تدریس پرداخت و نیز عضو دفتر انستیتوی مطالعات پیشرفته گردید. از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۴ دانشیار تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه میشیگان، از ۱۹۳۸ تا ۱۹۵۴ مسئول نشریه آرس اسلامیکا و از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۷ استاد راهنمای تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه میشیگان بود. وی در سال ۱۹۷۹ درگذشت.

مهم ترین آثار

- Antiheidnische polemik im Koran. Inaugural Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der philosophischen fakultät der Johann wolfgang Goethe – universität zu Frankfurt am main. Frankfurt a. M. : 1934.

- جدال ضد جاهلیت در قرآن (پایان نامه دکتوری)

- «The character of Islamic Art», AH ed. Nabih Amin Faris. Princeton: Princeton university press, 1944, 251 – 68.

- ویژگی هنر اسلامی

- «Islamic Art and Archeology», NECS, ed.T. cuyler young, Princeton: Princeton university press, 1951, 17 – 47.

- هنر و باستان شناسی اسلامی

(Directory of American scholars. 1\184; Chicago University. Oriental Institute library. 6\197–198).

۱۳. اسنوک هورگرونیه، کریستیان Snouck Hurgronje, Christiaan

وی در ۸ فوریه سال ۱۸۵۷ در اوسترهاات (هلند) به دنیا آمد. در نوامبر ۱۸۷۹ از دانشگاه لیدن با ارائه پایان نامه ای با عنوان موسم حج در مکه درجه دکترای فقه اللغة زبان های سامی گرفت. در ۱۸۸۰ و ۱۸۸۱ در استراسبورگ در کلاس های

درس تئودور نولدکه شرکت کرد. زبان‌های لاتینی، یونانی، سریانی، مالایایی و عربی را می‌دانست. در ۱۸۸۱ به لیدن بازگشت و در سمینار صاحب منصبان مستعمراتی به تدریس فقه اسلامی پرداخت. از ۱۹۰۶ تا ۱۹۲۷ استاد زبان عربی در دانشگاه لیدن به جانشینی دخویه و رئیس آکادمی علوم آمستردام بود. پس از آن به رایزنی مسائل اسلامی و عربی وزارت مستعمرات هلند انتخاب شد. او و گلدزیهر ثابت کردند که بخش عمده احادیث در اواخر سده هفتم یا هشتم میلادی گردآوری شده است. وی در ۲۶ ژوئن سال ۱۹۳۶ در اوگست گیت، نزدیک لیدن در گذشت.

مهم‌ترین آثار

- Nieuwe bijdragen tot de kennis van den Islam. Covergedrukt uit de Bijdragen tot de taal - , landen volkenkunde van nederlandsch Indië. 4e volgr. Zesde deel.), s. Gravenhage, 1882.

- مقاله‌های جدید در راستای شناخت اسلام.

- «Caracteres du systeme de L'islam», RMM 14, 1911, 415 – 449.

- ویژگی‌های نظام اسلامی

- «L'Islam et le probleme des Races», RMM 50, 1922, 1 – 27.

- اسلام و مسأله نژادها

- «La Legende qorânique d'Abraham et la politique religieuse du prophete mohammed», Traduit (avec la collaboration de G. W. Bousquet – Mirandolle) avec introduction et postface par G. H. Bousquet, RA 95, 1951, 273 – 288.

- داستان ابراهیم در قرآن و سیاست دینی حضرت محمد ﷺ

(Great soviet Encyclopaedia. 23\581; Der Grosse Duden-Lexikon. 7\465 – 466; London University. School of oriental and African Studies. Library. 3\850 – 851).

۱۴. اشپایر، هاینریش

Speyer, Heinrich

وی در سال ۱۸۹۷ در آلمان به دنیا آمد. در رشته زبان‌های شرقی از دانشگاه فرانکفورت فارغ التحصیل شد. وی از محضر استادانی چون یوزف هوروفتیش استفاده کرده است. اشپایر در سال ۱۹۳۵ درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- Die biblischen Erzählungen im Qoran. 2. unveränderte Aufl., Hildesheim: oolms, 1961. XIII 509. «Photome chanischer Nachdruck der 1. Auflage 1931.»

- قصص کتاب مقدس در قرآن

(Chicago University. Oriental Institute Library. 14\817; London University. School of oriental and African Studies. Library. 7\484).

۱۵. اشپرنگر، آلوئیس

sprenger, Aloys

وی در ۳ سپتامبر سال ۱۸۱۳ در تیروول اتریش به دنیا آمد. از ۱۸۳۲ تا ۱۸۳۶ در وین به تحصیل علم طب و زبان‌های شرقی پرداخت. در ۱۸۴۱ با ارائه پایان‌نامه‌ای درباره تاریخچه طب اسلامی، که با سود جستن از نسخ خطی عربی نوشته بود، موفق به دریافت درجه دکتری از دانشگاه لیدن گردید. از ۱۸۵۸ تا ۱۸۸۱ استاد زبان‌های شرقی در دانشگاه برن بود و در ۱۸۸۱ به هایدلبرگ رفت. در هایدلبرگ مدتی به تدریس پرداخت و سپس تا پایان عمر به تألیف و ترجمه مشغول بود. اشپرنگر به بیست و پنج زبان آشنایی داشته است. وی در ۱۹ دسامبر سال ۱۸۹۳ در هایدلبرگ درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- Das Leben und die lehre des Mohammad. Nach bisher grösstentheils unbenutzten Quellen bearb. Berlin: Nicolai'sche verlagsbuch handlung (G. parthey), 1861 – 1865 (Vols. 1– 3); Berlin: Nicolaische verlagsbuchhandlung (A. Effert & L. Lindtner), 1869.

- زندگی و تعالیم محمد [ﷺ]

- Muhammad und der Koran. Heidelberg: 1889.

- محمد [ﷺ] و قرآن

- «foreign words occurring in The Qoran», JASB XXI, 109.

- واژه‌های بیگانه در قرآن

(Turk Ensiklopedisi. 29\388 ; Webster's Biographical Dictionary. 1393 ; Fuck, 176 –180).

۱۶. اشپیتالر، آنتوان spitaler, Antwan

وی در سال ۱۹۱۰ در مونیخ به دنیا آمد. در دانشگاه‌های مونیخ و برسلاو نزد استادانی چون بروکلیمان و برگشتر اسر به تحصیل پرداخت و موفق به اخذ درجه دکتری شد. در ۱۹۴۷ به عنوان مربی دانشگاه مونیخ و سپس در ۱۹۴۹ به سمت استادی مطالعات سامی و اسلامی و فرهنگ اسلامی و باستانی به جانشینی برگشتر اسر برگزیده شد.

مهم‌ترین آثار

- «Die schreibung des Typus slwt im Koran», WZKM 56, 1960, 212 – 226

- نگارش واژه صلوة در قرآن

- ابن خالویه - Ibn khalawayh», EI, vol. III, 1971, 824 – 825.

(Encyclopaedia Judaica. 3\824 – 825)

۱۷. اشتروتمان، رودولف Strothman, Rudolf

وی در ۴ سپتامبر سال ۱۸۷۷ در لنگریش وستفالن (آلمان) به دنیا آمد. در دانشگاه‌های هاله و بن تحصیل کرد. کارل بروکلیمان یکی از استادان او بود. از ۱۹۰۷ تا ۱۹۳۳ در شولپفورتا تدریس می‌کرد. در ۱۹۲۷ جانشین هلموت ریتز در دانشگاه هامبورگ گردید و تا ۱۹۴۷ که بازنشسته شد به تدریس در آنجا ادامه

داد. از ۱۹۴۸ تا ۱۹۶۰ با برتولد اشپولر در انتشارات مجله اسلام همکاری داشت. وی در سال ۱۹۶۰ در هامبورگ درگذشت.

مهم‌ترین آثار

- Bedr, ohod und kerbela», olz, v. 29, 1926, 809 – 818.

- بدر، احد و کربلا

- «Shi'a», SEI, 1927, 534 – 542.

- شیعه

- Ibn Hibat Allah, d. 1770. Ismailitisher kommentar Zum Koran. Abschnitt 11 – 20, arabische Handschrift Ambrosiana H 76. Hrsg. Von R. Strothmann. Göttingen: vandenhoek & Ruprecht, 1955, I e. 1944 – 55.

- تفسیر اسماعیلی‌ها بر قرآن (مزاج التسنیم اسماعیل بن هبة الله)

(Chicago University. Oriental Institute Library. 15\152, 153).

Schmidt, Hanns peter

۱۸. اشمیت، هانس پتر

وی در ۳۰ ژوئیه سال ۱۹۳۰ در برلین به دنیا آمد. از ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۳ در دانشگاه آزاد برلین تحصیل کرد و سپس در ۱۹۵۷ از دانشگاه هامبورگ به اخذ درجه دکتری نائل آمد. از ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۹ یکی از اعضای تحقیقاتی کالج دکن در پونا بود. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱ استادیار مطالعات هند و ایرانی دانشگاه ساگار و از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۴ استادیار دانشگاه توپینگن و از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷ سخنران و مدرس همین دانشگاه بود. در ۱۹۶۷ به عنوان استادیار مطالعات هند و ایرانی در دانشگاه کالیفرنیا و لوس آنجلس به کار تدریس مشغول شد. در ۱۹۶۸ به مقام دانشیاری رسید و سرانجام در ۱۹۷۰ مقام استادی را کسب کرد. از ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۶ به تدریس زبان‌های سنسکریت، فارسی باستان و میانه در دانشگاه لیدن پرداخت.

مهم ترین آثار

- «Ismael im Alten Testament und in Koran», Judaica 32, 1976, 76 – 81, 119 – 129.

- اسماعیل در کتاب عهد عتیق و قرآن

(London University. School of oriental and African Studies. Library. 7\133).

Huart, clement Imbault

۱۹. اوآر، کلمان امبو

وی در سال ۱۸۵۴ در پاریس متولد شد. از شاگردان مدرسه زبان‌های شرقی و اکول پرتیک بود. تألیفات متعددی به سه زبان فارسی، ترکی و عربی دارد. وی معتقد بود که زبان عربی اساس ادبیات تمام زبان‌های ملل اسلامی است. مقالات فراوانی در باب تاریخ و جغرافیا، صرف و نحو، ادبیات ملل اسلامی، ادبیات ایران و فرقه حروفیه در مجلات و کتب علمی و ادبی از جمله نشریه آسیایی و دایرةالمعارف اسلام، نگاشته است. در ۱۸۹۸ پس از مرگ شارل شفر شرق‌شناس معروف، به جای او به سمت استادی زبان فارسی در مدرسه زبان‌های شرقی منصوب شد و از ۱۹۰۸ استاد علوم اسلامی و مدیر تحقیقات اکول پراتیک گردید. در ۱۹۱۹ به جای ماسپرو به عضویت آکادمی ادبیات و کتیبه‌ها در آمد. وی در ۳۰ دسامبر سال ۱۹۲۶ در پاریس درگذشت.

مهم ترین آثار

- «Inscriptions arabes et persanes des mosques chinoises de K'ai - fong - fou et de si - ngan - fou», Toung pao, Ser. 2 , vol. 6, leide: 1905, 261 – 320.

- کتیبه‌های عربی و فارسی مساجد چینی در کایفنگ فو و سینگان فو

- «Un commentaire du Qoran en dialecte turc de Qustamouni (xve siecle)», JA, ser. 11, 18, 1921, 161 – 216.

- تفسیر قرآن به گویش ترکی قسطنطنیه در سده پانزدهم

(Dictionnaire Encyclopedique Quillet. 4\3354; Chicago University. Oriental Institute Library. 8\15-17; Webster's Biographical Dectonary, 937).

۲۰. ایزوتسو، توشی هیکو Izutsu, Toshihiko

وی در سال ۱۹۱۴ در توکیو به دنیا آمد. در ۱۹۳۷ از دانشگاه کیو در ژاپن فوق لیسانس گرفت. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ مربی و از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۴ استادیار و از ۱۹۵۴ به بعد استاد دانشگاه کیو بود و به تدریس زبان‌شناسی و مطالعات شرقی اشتغال داشت. در ۱۹۵۹ به دریافت درجه دکتری نایل آمد. از ۱۹۶۹ به بعد استاد انستیتوی مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل بوده است. وی متون فلسفی یونانی و لاتینی را تدریس می‌کرد. نخستین بار قرآن کریم را از عربی به ژاپنی ترجمه کرد. ممارست در فلسفه و تسلط بر زبان عربی او را با آثار غزالی و کلام اشعری و همچنین آثار ابن‌سینا آشنا ساخت. در ۱۹۶۵ ایزوتسو در اثر آشنایی با مهدی محقق - مدرس کلام شیعه و فلسفه اسلامی ایرانی در انستیتوی مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل - با تفکر فلسفی شیعه و حکمای ایرانی آشنا و بدان علاقه‌مند گشت و با همکاری مهدی محقق سلسله دانش ایرانی را بنیاد نهاد که هدف آن نشر و معرفی آثار دانشمندان شیعی و متفکران ایرانی، به ویژه آن‌هایی که تاکنون ناشناخته مانده‌اند، بود.

مهم‌ترین آثار

- The structure of the Ethical Terms in the Koran. A study in semantice. Tokyo: keio Institute of philological, 1959.

- ساختار اصطلاحات اخلاقی در قرآن

- God and Man in the Koran. Semantics of the koranic weltanschauung. Tokyo: keio Institute of Cultural and linguistic studies, 1964.

- خدا و انسان در قرآن

- Ethico – Religious concepts in the Qurān. [Rev. ed.], montreal: MCGill university, Institute of Islamic studies, McGill university press, 1966.

- مفاهیم اخلاقی - دینی در قرآن (بررسی)

(Chicago University. Oriental Institute Library. 8\753 ; Directory of American scholars. 3\224).

منابع

1. Archiv für Orientalforschung. Internationale Zeitschrift für die Wissenschaft von Altem Orient. Herausgegeben von Ernsts. Berlin: F.Weidner, 1923.
2. Chicago University. Oriental Institute Library. Catalog of the Oriental Institute Library University of Chicago. Boson: G.K Hall, 1970.
3. Der Grosse Duden–Lexikon. In act Banden, Hrsg. Und bearb. Von der Leaibonredaktion des Bibliographischen Instituts. Mannheim: Bibliographisches Instituts Lexikonverlag, 1964–70, 10V.
4. Dictionnaire encyclopedique Quillet. Nouyelle edition, Press: A.Quillet, 1968 –70.
5. Directory of American Scholars. Edited by Jaoues Cattell Press, New York , London: R.R.Bowker, 1974.
6. Encyclopaedia Judica. Jerusalem: Encyclopaedia Judica, 1974 .
7. Fuck, J. Die Arabischen studien in Europe. Leipzig: 1955.
8. Great Soviet Encyclopaedia. A.M.Prokhorov, editor in chief. New York: Macmillan, 1973.
9. Haykakan Sovetakan Hanragitaran. Haykakan SSH gitutiunneri. Akademia, Yerevan: 1974.
10. London University. School of oriental and African Studies

Library. Index Islamicus. A catalogue of articles on Islamic subjects in periodicals and other collective publication. Compiled by James Douglas Pearson. London: Mansell, 1967; and the Quarterly Index Islamicus.

11. London University. School of oriental and African Studies. Library. Library Catalogue. Boston: G.K.Hall, 1963 .
12. Mahyar Nawabi, Yahya. A Bibliography of Iran. Tehran: Iranian culture foundation, 1969.
13. New Century Cylopaedia of Names. Edited by Clarence L.Barnhart with the assistance of William D. Halsey... New York: Appleton–century crofts, 1954.
14. Turk Ensiklopedisi. Istanbul: Milli Egitim Basimevi, 1968.
15. Webster’s Biographical Dictionary; a dictionary of names of note worthy persons with pronunciation and concise biographies. Springfield, Mass., G. & C. Merriam Co., 1969.